



Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Coleoptera (skalbaggar), **Familj:** Dytiscidae (dykare), **Släkte:** *Agabus*, **Art:** *Agabus clypealis* (Thomson, 1867) **Synonymer:**

Kännetecken

En oval, något långsträckt, svagt välvd och glänsande dykare, cirka 6 mm lång och 3,5 mm bred, den minsta av *Agabus*-arterna. Halsskölden är svart med roströd, avsatt sidokant och tämligen grova, små oregelbundna maskor. Täckvingarna, som är kastanjebruna med ljusare bas och sidor, har en nätmaskning bestående av ytterst små, framför allt baktill absolut runda maskor. Ben och antenner är röda. De senare har mörk spets. Frambröstförlängningen är mestadels flat.

Utbredning och status

I Sverige idag bara känd från ett begränsat område på Öland. Den var länge endast känd från den lokal, där den upptäcktes 1970 och varifrån den nu tycks vara försvunnen. Under 2000-talets början har arten dock återfunnits på flera nya lokaler i grannskapet. Sammanlagt är nu ett tiotal lokaler kända i Mittlandsskogen, från Algutsrum (Borg) i sydväst till Långlöt (Amundsmossen) i nordost. Från Skåne föreligger några 1800-talsfynd från Bara och Stehag. Den är även rapporterad från en lokal i Danmark. I övrigt är den påträffad i Finland, Nordtyskland, Polen och Ryssland och vidare österut i Sibirien och Nordamerika.

Ekologi

Ett vattenlevande rovdjur som lever i bäckar och periodvis översvämmade kärr med öppna stränder och rik vegetation. Gärna i utflöden från myrar med rörligt grundvatten. Den håller till i vegetationen, bestående av t.ex. *Fontinalis*-arter och starr i bäckkanterna. Om somrarna torkar lokalerna mer eller mindre ut. Arten övervintrar sannolikt som adult. De flesta av fynden är gjorda under vår och försommar.

Hot

Arten är knuten till mossområden, som är i riskzonen vad gäller utdikning och möjligen försurning. I Danmark, i Holmegårds mose, har arten gått starkt tillbaka och troligtvis helt försvunnit, på grund av att intilliggande skog trängit ut på mossen (Mogens Holmen, pers. komm.). Även på Öland kan igenväxning av kärr och bäckstränder p.g.a. upphörd hävd utgöra ett hot.

Åtgärder

För att säkerställa artens fortlevnad på Öland är det av stor vikt att den naturliga hydrologin bevaras och att lokalerna inte tillåts växa igen.

Rödlistning i andra länder

Global rödlistning: EN B1+2b (1996)

Litteratur

- Falkenström, G. 1940. Beitrag zur festen Begründung einiger Dytisciden-Arten, bzw. zur Absonderung aus dem System anderer dergleichen, unter denen mehrere nur Kreuzungs-Produkte darstellen. *Arkiv för Zoologi. Band 32 A. N:o 18*: 18–25.
- Franck, P. 1933. Über die Verbreitung und Lebensweise deutscher Käfer. VII. *Entomologische Blätter* 29: 122–123.
- Geijer, Bengt Johan & Herrmann, Jan 2005. Intressanta fynd av vattenskalbaggar i Mittlandsskogen på Öland. *Ent. Tidskr.* 126: 97–102.
- Holmen, M. 1980. *Agabus chypealis* genfundet i Sverige. *Ent. Tidskr.* 101: 155–156.
- Lundberg, Stig 1978. Skalbaggsarter, som inte återfunnits i Sverige på lång tid - några tips (*Coleoptera*). *Ent. Tidskr.* 99: 122.
- Lundberg, S. 1982. Bidrag till kännedom om svenska skalbaggar 20. *Ent. Tidskr.* 103: 12.
- Lundberg, S. 1997. Skalbaggsarter som inte återfunnits i Sverige på lång tid - en uppföljning av en sammanställning från 1978. *Ent. Tidskr.* 118: 119–120.
- Nilsson, A. N. & Holmen, M. 1995. The aquatic Adepaga (*Coleoptera*) of Fennoscandia and Denmark. II. *Dytiscidae*. *Fauna Ent. Scand.* 32: 114–115.
- Schaefflein, H. 1989. Dritter Beitrag zur Dytiscidenfauna Mitteleuropas (*Coleoptera*) mit ökologischen und nomenklatorischen Anmerkungen. *Stuttgarter Beitr. Naturk. Ser. A, Nr. 430*: 26.

Författare

Bertil Andrén 2000. Rev. Bertil Andrén 2005. © ArtDatabanken, SLU 2006.